

911.373(497.113)

ЛАУДОНОВАЦ „НАЈСТАРИЈЕ“ СЕЛО У ВОЈВОДИНИ

Анђелија Ивков–Цигурски^{*1}, Бранислав Бурђев*, Милка Бубало–Живковић*

* Департаман за географију, туризам и хотелијерство, Природно–математички факултет, Нови Сад, Трг Доситеја Обрадовића 3.

Апстракт: Аритметичка средња старост, чија вредност према резултатима пописа из 2002. године у Војводини износи 41,0 годину, заједно са другим параметрима указује да становништво Војводине има све одлике старог становништва, што је веома неповољно. Његов број се по томе константно смањује, смањује се број млађег становништва које је носилац процеса репродукције, али и зрелог које је радно активно и носилац је привређивања у друштву. Јужнобанатско село Лаудоновац је пример типичног војвођанског села. Села са израженом депопулацијом, која неизбежно води до његовог нестајања. Висок морталитет, наталитет чија је вредност 0 последњих 10 и више година, средња старост од 54,5 година (према попису 2002. године), изражене миграције и лоша економска ситуација су узроци нестајања још једног војвођанског насеља са географске карте.

Кључне речи: Војводина, Банат, демографска транзиција, старост

Abstract: Arithmetic mean age of 41.0, according to the census in 2002 in Vojvodina, combined with other parameters implies that the population in Vojvodina is old population, which is unfavorable condition. The population number has been constantly decreasing, coupled with the decrease in younger population, which has reproductive capacities, and the mature population, the active population segment, i.e. having productive capacities within the society. South Banat village Laudonovac is an example of a typical Vojvodina village. Village with a marked depopulation, which inevitably leads to its disappearance. The high mortality rate, birth rate whose value has been 0 in the last 10 years, average age of 54.5 years, intensive migrations and bad economic situation are causing disappearance of one more Vojvodina village from geography map.

Key words: Vojvodina, Banat, demographic transition, age

Увод

Старосна структура је темељна особина састава становништва, јер показује потенцијалну виталност и биодинамику становништва неког простора. Када је дата уз полну структуру и по петогодиштима она је основ карактеристика становништва.

Циљ рада је да на основу села Лаудоновац као егземплара, и као најстаријег насеља у Војводини (према старости његових житеља) укаже на

---

¹ ivkova@uns.ac.rs

озбиљан проблем старења становништва овог простора и изражене депопулације сеоских насеља.

Географске карактеристике насеља Лаудоновац

Лаудоновац је насеље у општини Планиште у Јужнобанатском округу. Насеље је лоцирано у Алибунарској депресији и једино је у општини које се налази у поменутој депресији. Апсолутна висина на којој је изграђен Лаудоновац износи 77 m, а околни терени су још за 30 до 50 cm нижи. Површина насеља је 45,0 km².

Насеље Лаудоновац основао је холандски инжењер и гроф Лаудон у периоду од 1883. до 1893. године. У том периоду, једно холандско друштво узело је у закуп Велики Рит, односно Алибунарски рит и у близини тадашњег Зичидорфа, данашњег Планишта, основали су надничари насеобину коју су назвали по инжењеру Лаудону–„Лаудонтања“.

Инжењер Лаудон је дошао као представник једне холандске компаније која је имала задатак да освоји производњу пиринча. Он је успео да обучи екипе за бушење артешких бунара и њему припада заслуга за први артешки бунар у Планишту који је избушен 1886. године. Замисао инжењера Лаудона била је експлоатација подземних артешких вода и производња сирћетне киселине из багременовог дрвета са Делиблатске пешчаре. Овај инжењер је добро познавао процес естраховања, односно издвајања сирћета из пространих багремара на Делиблатској пешчари, али му је за разблаживање сирћета недостајала питка вода.

Лаудоновац је „Службеним листом САП Војводине“ број 21 из 1978. године, проглашен насељем. Налази се у јужном делу општине, између Моравице и канала Шуљхов. Кроз ово насеље пролази пруга на линији Зрењанин–Вршац. Железничка станица у Лаудоновцу је отворена 14. јула 1891. године, две године касније него у Планишту. Заслуге инжењера Лаудона су велике, између осталог, учествовао је у пројектовању пруге Вршац–Зрењанин чија је траса и данас, готово после 110 година непромењена (Лазивић, 1995).

Иако кроз насеље Лаудоновац пролази пруга која повезује општине Планиште и Вршац, ово насеље се суочава и са проблемом застарелости те железничке мреже. Железничке мреже у земљама изван Европске Уније су застареле и лоших техничких карактеристика, те је неопходно улагање у застарелу саобраћајну инфраструктуру (Грчић, Раткај, 2004), како би се

пружила могућност лакшег повезивања и овог и сличних насеља са већим центрима, а преко њих и другим насељима у региону.

Насеље Лаудоновац је повезано са Вршачким ритовима неасфалтираним тврдим путем. Лаудоновац нема свој атар. Налази се у атару Пландишта. Сем саобраћајне функције (железничка станица), ово насеље не поседује ни једну другу (Лазих, 1995). Оно што је специфично за Лаудоновац је развијено сточарство. (<http://djeram.info/laudonovac.html>).

Промене броја становника

Први подаци о броју становника у овом насељу су из 1910. када је Лаудоновац имао 205 становника—то је и највећи број. Од тада, број становника се константно смањује до 1948. Године када је забележено 55 становника. Након II св. рата број становника се постепено повећава до 1981. Године, а потом се драстично смањује и по последњем попису 2002. Године је забележено свега 24 становника.

Становништво Лаудоновца са статусом самосталног насеља први пут је пописано 1981. године и тада је бројало 78 становника што је чинило 0,5 % укупног становништва општине. По попису из 1991. у насељу су живели Срби (56%), Југословени (26%), Румуни (8%), Словаци (2%), Мађари (2%) и остали (3%), а према резултатима пописа из 2002., ово насеље је углавном насељено Србима који чине 66,7%, потом Румунима који чине 16,7% и Македонцима који чине 8,4 %. Уочава се повећање удела како Срба, тако и Румуна и посебно значајан удео македонског становништва које није регистровано по претходном попису.

Табела 1. Промена броја становника Лаудоновца од 1948. до 2002. године² (РЗС, 2002. књига 9).

	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.
Промене броја становника	55	56	63	68	78	50	24

² За период пре 1981. године, прерачунати су пописни подаци за територију коју обухвата насеље Лаудоновац с обзиром да се становништво пописује на нивоу пописног круга. Као и за остала насеља у Србији, тако и за Лаудоновац, потпуна упоредивост пописних података могућа је само за последња два пописа, с обзиром на промену пописне методологије почев од пописа 1981. (концепт сталног становништва) односно на чињеницу да је РЗС извршио прерачунавање пописних података по истим метод. принципима само за последња два пописа.

Природно и механичко кретање становништва

Ако посматрани период (1991–2002.) анализирамо по годинама и израчунамо стопу природног прираштаја, може се уочити опадање стопе наталитета и природног прираштаја од прве године до последње, док стопе морталитета расту.

Од 1995. године вредност стопе наталитета је нула, јер у селу није рођено ни једно дете. Опадање стопе наталитета присутно је и у другим општинама Војводине и Србије. Стопа наталитета у *Војводини* опала је са 16,3 % колико је износила у међупописном периоду од 1961. до 1971. године, на 12,4 % колико је забележено у последњој деценији приказаног периода (1991–2000). Подаци јасно указују на ниску стопу наталитета у Србији, која је у сталном паду, а последица је између осталог социјално–економских услова у којима се становништво налази. Млади се због неповољне економске ситуације тешко одлучују на брак, а још теже на рађање деце.

Општа стопа морталитета је веома груба мера морталитета јер не узима у обзир старосну структуру која је најважнији извор варијација виталних догађаја. Различите старосне групе изложене су различитим ризицима умирања, па се зато често користе стопе морталитета по старости. Општа стопа смртности је најчешће коришћен показатељ морталитета, јер се лако израчунава и њено значење је свима схватљиво (Ђурђевић, 2001).

Укупан број умрлих по међупописним периодима је растао. Како је стопа у директној зависности од морталитета, тако је и тренд раста стопе веома сличан апсолутном броју умрлих. Стопе морталитета јако варирају из године у годину, али су увек веће од стопа наталитета, посебно од 1995. године када су њене вредности константно нула.

На основу анализе о демографској ситуацији у АП Војводини, на основу пописа становништва 2002. године, скупштина Покрајине је у јануару 2004. године усвојила стратешки документ *Програм демографског развоја АП Војводине са мерама за његово спровођење*. Циљ Програма је дефинисање целовите и кохерентне политике АП Војводине према фертилитету становништва. Циљ је да се укаже на феномен недовољног рађања, прихватање ниских репродуктивних норми код већине становништва, односно негативан природни прираштај, отворену депопулацију, пораст удела старих лица у структури становништва и све раширенији самачки живот.

Програм демографског развоја АП Војводине садржи и мере за превазилажење неповољне демографске ситуације, које би могле да делују на узроке који доводе до недовољног рађања, а заснивају се на научним сазнањима и етичким начелима и уважавају слободу и права појединаца да сам одлучује о рађању. Ове мере су груписане у неколико категорија:

- Могућа решења проблема недовољног рађања;
- Очување и унапређење репродуктивног здравља;
- Борба против стерилитета;
- Снижавање психолошке цене родитељства;
- Усклађивање рада и родитељства;
- Популациона едукација;
- Активирање локалне самоуправе (Арсеновић, 2008).

Табела 2. Промене наталитета, морталитета, природног прираштаја и њихове стопе у Лаудоновцу од 1991 до 2000. године

Година	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Број становника	50	48	45	43	41	38	36	33	31	29
наталитет	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
морталитет	1	1	1	1	3	1	0	4	3	1
<i>J</i> (природни прираштај)	-1	0	-1	0	-3	-1	0	-4	-3	-1
<i>n</i> (стопа наталитета)	0,0	21,0	0,0	23,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>m</i> (стопа морталитета)	20,0	21,0	22,1	23,3	74,0	26,2	0,0	119,6	96,5	34,8
<i>j</i> (стопа природног прираштаја)	-20,0	0,0	-22,1	0,0	-74,0	-26,2	0,0	-119,6	-96,5	-34,8

Анализом резултата последњег пописа у Лаудоновцу је 37,5% становништва (или девет особа) од рођења, док је 15 особа досељено. Највише је очекивано досељено из исте општине (8,3% или пет особа), потом из исте покрајине/републике две особе, из других република шест особа или 25% и две особе из бивших република СФРЈ. Највећи број је досељен у два периода, од 1946–1960. и 1961–1970., када је у насеље дошло скоро пола данашњег становништва (10 особа или 42%), у наредној декади 1971–1980. три особе, док је само једна особа дошла у декади 1981–1990. и 1911–2002. године. Уочава се да је највећи број досељеника дошао након Другог светског рата, и то је већим делом македонско становништво.

Табела 3. Миграциона обележја у Лаудоновцу по попису 2002. године

Укупно	Од рођења у истом месту	Досељен из					
		Исте општине	Друге општине исте републике/покрајине	Друге републике/покрајине	Бивших СФРЈ	Осталих земаља	Непознато
24	9	5	2	6	2	0	0
1940 и пре	1940-1945.	1946-1960.	1961-1970.	1971-1980.	1981-1990.	1991-2002.	непознато
0	0	5	5	3	1	1	0

Извор: РЗС, 2002. Књига 8.

Анализа старосне структуре

Када се говори о старости неког становништва мисли се на старост његових чланова или прецизније на старосну структуру. Старосна структура зависи од фертилитета, морталитета и миграционих кретања (Ђурђевић, 1998). Старосна структура становништва зависи од читавог низа различитих демографских процеса.

Према резултатима пописа из 2002. године средња старост становништва Војводине износи 41,0 годину. Ова вредност је веома висока и забрињавајућа, поготову када се узме у обзир да је то средња вредност, а да се опсег вредности посматрано по општинама креће од 38,0 па до 45,0 година. Уочава се да на простору Војводине посматрано по средњој старости становништва на нивоу општина најмлађе становништво живи у Бачкој, а најстарије у Банату. „Најстарија“ општина у Војводини је општина Планиште са високом средњом старошћу од 45,0 година.

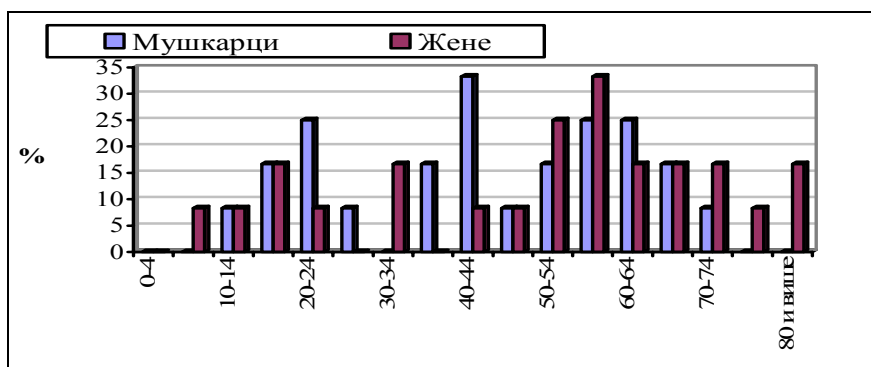
Међу „старим“ селима доминирају мала села, села са периферним положајима, села са већинским несрпским становништвом (претежно насељена мађарским, румунским, словачким, русинским, буњевачким и чешким становништвом) и села до којих нису допрли градски утицаји. Код неких села се након 90–тих уочава подмлађивање због насељавања избеглог становништва, али их нема пуно (Ђурчић С., 2005).

Једно такво село, али са већинским српским становништвом је и Лаудоновац у коме живи 23 пунолетна становника (од укупно 24!), а **аритметичка средња старост** становништва износи 54,5 година (54,2 код мушкараца и 54,8 код жена), чиме је оно постало најстарије село у Војводини. По претходном попису (1991.) аритметичка средња старост овог насеља је износила 47,3 године (44,3 код мушкараца и 50,3 код

жена). Уочава се да је пораст аритметичке средње старости износио скоро седам година, ако се посматра укупно становништво, а чак 10 година код мушког становништва. Најмања разлика (иако велика) од четири године је уочена код женске популације.

Медијана старости (Me) или медијална старост је она година старости која дели укупно становништво на два једнака дела, под условом да је то становништво поређано по старости својих чланова (Ђурђевић, 2001). За насеље Лаудоновац њена вредност је 1991. године износила 52 године, а по попису 2002. године чак 55 година.

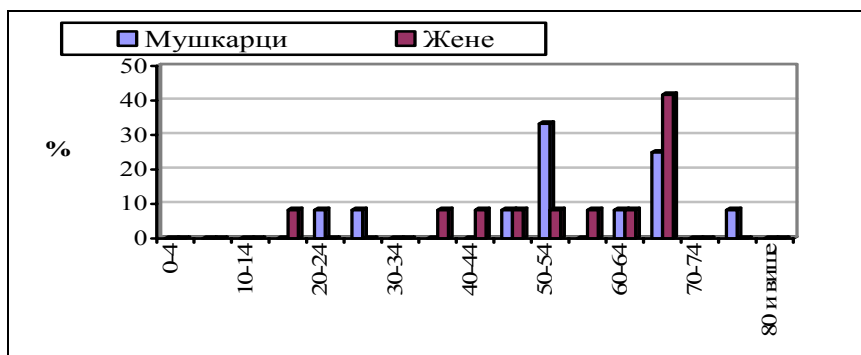
Најпрегледнији начин сагледавања старосне структуре неке популације представљају старосне кохорте које, уколико се графички прикажу, попримају пирамидални облик (Ковачевић и др., 2005)³.

Скица 1. Распоред становништва Лаудоновца по петогодиштима на основу пописа 1991. године

Анализом скица 1 и 2 уочава се је у периоду од 11 година дошло до знатних промена. Пре свега број становника се прополовио са 50 на 24, а израчунато време новог преполовљења становништва је такође свега 10 година (рачунајући од пописа 2002).

³ Како је број становника изузетно мали и неравномерно распоређен по петогодиштима овом приликом уместо пирамидалног приказа је коришћен стубасти графикон, ради боље прегледности

Скица 2. Распоред становништва Лаудонодца по петогодиштима на основу пописа 2002. године

Уочава се да, на жалост, у овом периоду није рођено ни једно дете у селу, јер по најновијем попису нема становништва у старосним групама 0–4 и 5–9 година, као и у наредној старосној групи од 10–14, јер по претходном попису није било становништва у најмлађој категорији.

Ако посматрамо наредне старосне групе радно способног становништва уочава се да се број смањило, не само преласком дела становништва у најстарије старосне групе, него сигурно и одласком из насеља. Пописом 1991. године у старости од 5–30 година налазило се 12 становника, наредни попис у старосним групама од 15–40 година бележи свега четири становника (два мушкарца и две жене) што указује да је 2/3 становништва ових старосних група напустило Лаудоноцац у периоду од 10 година.

Млади све више напуштају село и одлучују се за одлазак у град, где и склапају брак. Највећи број њих се никада није вратио, што је веома утицало на промену старосне структуре овог насеља и старење његовог становништва (Ивков и др., 2007).

Ако се посматрају старосне групе од 65 и више година, уочава се да је њихов удео знатно повећан од пописа 1991. до пописа 2002. године. Удео старих посматрано за укупан број становника је повећан са 20% на чак 37,5%; веће повећање је уочено код мушкараца где је забележен пораст за 21%, док код жена он износи 13,7%. Ово се може објаснити већом покретљивошћу жена, које чешће напуштају насеља због удаје, али и већом везаношћу мушког становништва за породично наслеђе (кућу, земљу ...).

Табела 4. Удео старих у укупном становништву Лаудоновца по пописима 1991. и 2002. године

ПОЛ	Укупно		65–69		70–74		75–79		80 и више		Удео (%)	
	1991	2002	1991	2002	1991	2002	1991	2002	1991	2002	1991	2002
сви	50	24	4	8	3	0	1	1	2	0	20,0	37,5
мушкарци	25	12	2	3	1	0	0	1	0	0	12,0	33,3
жене	25	12	2	5	2	0	1	0	2	0	28,0	41,7

Извор: Савезни завод за статистику: Попис становништва 1991. Књига 7. Становништво, активност и пол, подаци по насељима и општинама. Београд, 1994. и Републички завод за статистику. Попис становништва, домаћинства и станова у 2002. Књига 5. Активност и пол. Подаци по насељима. Београд, 2003.

Слабије покретно, старије становништво, које није репродуктивно способно, чини већину у планинским насељима. Зато „бела куга“ смањује број (Ковачевић и други, 2007). Таква је ситуација и у сеоским срединама на простору Војводине и то посебно у пограничним просторима Баната.

Индекс старења (i) који представља однос између старог и младог становништва за насеље Лаудоновац има невероватно високе вредности још 1991. године када је код укупног становништва износио 2,1; а 2002. године чак 11; што указује на изузетно старо становништво.

Коефицијент старости (k_s) који узима у обзир само однос појединих великих старосних група и укупног становништва је у Лаудоновцу 1991. године имао вредност 300‰, да би 2002. године та вредност достигла чак 458,3‰.

Удео фертилних жена у укупном становништву

Неравномерни раст броја становника у појединим областима Републике Србије, односно његов неповољан просторни размештај, последица је природног и миграционог кретања становништва. Плодност испод нивоа прости репродукције карактерише већи део њене територије, а недовољно рађање угрожава посебно рурални простор. Наталитет сеоског становништва је нижи од градског, а сталне миграције на релацији село-град су додатно ојачале депопулационе токове у сеоским насељима. Истовремено се, у условима деаграризације и индустријализације, одвијао процес урбане транзиције. Центри привлачења била су већа градска насеља

(у овом случају Пландиште и посебно Вршац) са већ стеченим функцијама (Јанић–Сирићански и др., 2007),

Према попису из 1991. Лаудоновац је имао женски фертилни контингент од 28,0%, док је та вредност у 2002. години износила 33,3%. Посматрајући апсолутне вредности уочава се да је ситуација лошија него што то изгледа у процентуалним вредностима, јер најновији попис бележи свега четири жене у фертилном периоду и то до старости од 35 година само једну.

Табела 5. Удео жена у фертилном периоду по пописима 1991. и 2002. година

	Укупно жена	Укупно у ферт.	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	Удео
1991	25	7	2	1	0	2	0	1	1	28,0%
2002	12	4	1	0	0	0	1	1	1	33,3%

Извор: СЗС, 2002. Књига 5.

Структура према активности

Године 1981. било је чак 55,1% издржаваних лица, што је више од тадашњег општинског просека. Удео активног пољопривредног у укупном активном становништву 1981. године био је 68%, што указује на главну делатност становништва.

Попис 1991. бележи пад на 34,7% издржаваних лица, 42,8% активних и 22,5% лица са личним приходима. Удео пољопривредног становништва је 50%, тако да ово остаје и даље основна делатност становништва.

Попис 2002. године указује да се удео пољопривредног становништва повећао на чак 79%. Удео активних је порастао на 75%, а број лица са личним приходима је пао на 12,5%. Оно што је добро је да је број издржаваних лица пао на 12,5%, што указује да становништво иако у старијим старосним групама је активно и претежно пољопривредно. Међутим, овај попис је показао да у селу нема деце 0–14 година, што аутоматски драстично утиче на смањење издржаваних лица.

Коефицијент оптерећености (k_o) радно способног становништва је показатељ оптерећења економски активног економски неактивним становништвом и он показује старосну зависност младог и старог становништва од становништва средње генерације. У Лаудоновцу је

његова вредност 1991. године износила 1,27 да би по попису 2002 године та вредност била 1,67.

Промене броја домаћинства и њихова величина

После II светског рата на простору Војводине је започео значајан процес трансформације домаћинства. Те промене су се огледале у интензивном порасту броја домаћинства и смањењу броја чланова у њима. Основни узроци за ову појаву су пре свега динамичан пораст становништва и распад дотадашње патријархалне породичне организације унутар једног домаћинства, али и у спроведеној аграрној реформи, преласку пољопривредног становништва у неаграрне делатности, мигрирању сеоског становништва у градове, развоју процеса индустријализације и секундарне урбанизације, променама у социо–професионалном саставу становништва, слабењу и нестајању рођачких веза као фактора кохезије, порасту броја развода итд. (Кицошев, 1999).

Таква ситуација је забележена и у Лаудоновцу, где се на почетку посматраног периода (1948. године) бележи 14 домаћинства, да би након рата њихов број постепено почео да се повећава и 1981. године достигао свој максимум од 25. На жалост од деведесетих година прошлог века услед иселавања и негативног природног прираштаја долази до смањења броја домаћинства и њихов број 2002. године достиже најмању вредност у читавом периоду од свега 11.

Упоредо са повећањем броја домаћинства долази до смањења броја њихових чланова. Године 1948. просечно домаћинство је бројало 3,9 чланова, након пет година (1953.) 4,0 члана, да би након тога број почео да опада и по последњем попису је просечна величина 2,2 члана. Оно што је посебно забрињавајуће је да је чак три самачка домаћинства и пет домаћинства са два члана, а управо оваква домаћинства прва нестају.

Табела 6. Промене броја домаћинства и њихова просечна величина по пописима од 1948. до 2002. године

	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.
Број домаћинства	14	14	17	21	25	20	11
Просечан број чланова	3,9	4,0	3,7	3,2	3,1	2,5	2,2

Извор: РЗС, 2002. Књига 10.

Могућности за ревитализацију насеља

Можда је број домаћинстава сувише мали да се нпр. један њихов део преусмери на пружање услуга у руралном туризму, што је један од начина ревитализације сеоских средина на простору Војводине, али са одређеним финансијским улагањима која би дошла од стране Покрајине или Републике могле би се искористити неке могућности.

Нека од насеља у непосредној околини Лаудоновца могу имати те могућности. Такво је и насеље Гудурица у општини Вршац. Културно и историјско наслеђе Гудурице су један од основа да оно постане еко-рурална дестинација (Romelić at al., 2005). Гудурица има: куће и друге архитектонске објекте; стари центар насеља; сакралне објекте; фолклорно наслеђе ...

Лаудоновац можда нема све то, али оживљавањем приче о доласку Лаудона (по коме и носи име) и копању првих артешких бунара, реконструкцијом старе железничке станице с краја XIX века и школе с почетка XX века могао би заинтересовати посетиоце.

Сигурно би било оних који желе да посете Делиблатску пешчару, а потом виде једну руралну средину, какву је данас тешко видети. Јер на почетку XXI века, је просто невероватно да постоји насеље без телефона, без поште, лекара ... Данас када сви воде трку са временом, у овом насељу као да је време стало. Друге могућности ревитализације су досељавање избеглог становништва које нема решено стамбено питање у напуштене куће у Лаудоновцу, уз проширење пољопривредне производње специфичних производа и развоја домаће радиности у којој могу учествовати и старије категорије становништва.

Закључак

Подручје Војводине одликује се старим становништвом. Пописом 2002. године је утврђено да је становништво Војводине у просеку старо 41,0 годину, што је веома забрињавајућ податак, јер то указује на велики удео старих, који нису у могућности да врше репродукцију, да привређују, а и удео морталитета је код њих највећи.

Оно што је посебно забрињавајућ податак је неуједначеност средње старости по општинама, а посебно по насељима; јер то указује на чињеницу да је у појединим општинама ситуација још алармантнија, те да

је на простору читаве Војводине процес депопулације опште присутан и да му се мора посветити много више пажње.

Јужнобанатско село Лаудоновац, које се налази у општини Пландиште је типичан пример војвођанског насеља које стари и нестаје. Основано крајем XIX века, а тек 1978. године проглашено насељем. Типично пољопривредно насеље, које сем саобраћајне функције (железничка станица), не поседује ни једну другу.

Карактеришу га високе вредности морталитета и наталитета чија је вредност једнака нули последњих 14 година! Негативан природни прираштај, емиграција и лоша економска ситуација су узроци нестајања још једног војвођанског насеља са географске карте. Насеље Лаудоновац у коме заједно живе Срби, Румуни и Македонци је насеље старих са средњом старошћу од 54,5 година.

На основу добијених резултата може се закључити да у селу Лаудоновац постоји озбиљан проблем његовог старења и постепеног изумирања. Најалармантније је то што ово није проблем само овог, већ и других села у овој општини, али и већине општина у Банату, па и у Војводини.

Захвалност/Acknowledgements

Рад је део пројекта (Уговор пројекта ЕВБ: 146017Д) „Демографске транзиције у Србији“ којег финансира Министарство науке и заштите животне средине.

The paper is part of the Project (Contract of the project: EVB: 146017D “Demographic transition in Serbia”, financed by the Ministry of Science and Environment Protection)

Литература

Арсеновић Д. (2008): Упоредни приказ старења становништва Жабља и Кањиже. Мастер рад. Универзитет у Новом Саду, Природно–математички факултет, Департман за географију, туризам и хотелијерство, Нови Сад.

Грчић М., Раткај И. (2004): Саобраћајни коридори као фактор интеграције у Југоисточној Европи. Зборник радова бр. 53. Географски институт „Јован Цвијић“. Српска академија наука и уметности, Београд, Стр. 7–25.

Ђурђевић Б. (2001): Основне технике у демографији. Библиотека знања Змај, Нови Сад.

Ђурђевић, Б. (1998): Географија становништва. Универзитет у Новом Саду, Природно–математички факултет, Нови Сад.

Ивков А., Драгин А., Ковачевић Т. (2007): Карактеристике нупцијалитета румунског становништва у Банату на примеру села Локве. Зборник радова бр. 57. Географски институт „Јован Цвијић“. Српска академија наука и уметности, Београд, Стр. 175–183.

Јанић–Сиридански М., Јовановић С., Живковић Љ. (2007): Картографско моделовање концентрације градског и сеоског становништва Србије. Зборник радова бр. 56. Географски институт „Јован Цвијић“. Српска академија наука и уметности, Београд, Стр. 147–158.

Kovačević T., Ivkov A., Đurđev B. (2005): Age Structure of Gypsies in Vojvodina, Zbornik radova бр. 54. Geografski institut „Jovan Cvijić“, Srpska akademija nauka i umetnosti, Beograd, Str. 45–61.

Ковачевић Т., Ивков А., Ђурђевић Б. (2007): Размештај становништва Гоча и Подгорине у другој половини XX и почетком XXI века. Зборник радова бр. 56. Географски институт „Јован Цвијић“. Српска академија наука и уметности, Београд, Стр. 51–65.

Лазић Л. (1995): Општина Пландиште. Универзитет у Новом Саду, Природно–математички факултет, Институт за географију, Нови Сад.

Републички завод за статистику. Попис становништва, домаћинстава и станова у 2002. Књига 8. миграциона обележја. Подаци по насељима. Београд, 2004.

Републички завод за статистику. Попис становништва, домаћинстава и станова у 2002. Књига 9 Упоредни преглед броја становника 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991. и 2002. Подаци по насељима. Београд, 2004.

Републички завод за статистику. Попис становништва, домаћинстава и станова у 2002. Књига 10. Упоредни преглед домаћинстава и станова 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991. и 2002. Подаци по насељима. Београд, 2004.

Републички завод за статистику. Попис становништва, домаћинстава и станова у 2002. Књига 5. Активност и пол. Подаци по насељима. Београд, 2003.

Romelić J., Košić K., Pivac T. (2005): The conditions and possibilities of development rural tourism in mountain part of Vojvodina province. Zbornik radova no. 54. Geografski institut „Jovan Cvijić“, Srpska akademija nauka i umetnosti, Beograd, pg. 99–114.

Савезни завод за статистику: 1981. Књига број I – Старост и пол, Попис становништва 1971. Београд.

Савезни завод за статистику: Попис становништва 1991. Књига 7. Становништво, активност и пол, подаци по насељима и општинама. Београд, 1994.

Савезни завод за статистику: Попис становништва 1991. Пол и старост, Београд 1993.

Савезни завод за статистику: Попис становништва, домаћинстава и станова у 2002. Пол и старост. Подаци по насељима. Књига 2. Београд 2003.

Саопштење 2002. Први резултати пописа 2002, Републички завод за информатику и статистику, Београд.

Ђурчић, С. (2005): Биолошке структуре становништва Војводине. II старост. Матица Српска, Нови Сад.

<http://djeram.info/laudonovac.html>

LAUDONOVAC “THE OLDEST” VOJVODINA VILLAGE

Summary

South Banat village Laudonovac, which is located in the municipality of Plandiste is a typical example of village of Vojvodina, village with old population who is slowly disappearing. Laudonovac was founded in the late nineteenth century, but it was proclaimed village in 1978. This is a typical, agricultural settlement which does not have any other function except the traffic one (railway station). It is characterized by high values of mortality and birth rate whose levels have been the same – 0 (zero) in the last 14 years! Negative population growth, migrations and bad economic situation are causing disappearance of one more Vojvodina village from geography maps. Age structure of a population is its biological characteristic and it influences a range of demographic processes and properties. Certain age structures are holders of certain processes or features, such as reproduction of population (young people) and economy (working population). The situation in our country has been bad for a long time due to a lot of unfavorable socio-economic conditions. Increased unemployment is the result/consequence of such a state, which causes limited birth. When we connect low birth rate with high mortality rate correlation that we get is negative population growth, and therefore the inevitable aging of the population. The area of Vojvodina is characterized by its old population. Analyses show that the population of Vojvodina, is on average 41.0 years old, which gives us reason to be concerned, because it points out to a large proportion of elderly who are unable to reproduce, to work and the proportion of mortality is highest in that group. Laudonovac is a settlement where several nationalities live together and those are Serbs, Romanians, Macedonians. This ancient village today has average age of 54.5 years. What is particularly worrying is uneven middle age in different municipalities, especially in villages, because it points out the fact that in some municipalities the situation is more alarming than in others, and that the entire territory of Vojvodina suffers from general process of depopulation and more attention must be given to it. Based on the results it can be concluded that there is a serious problem of its aging and gradual extinction. Most alarming is that this is not the only problematic place but that there are other villages in this municipality with similar problems and the majority of municipalities in Banat, and in entire Vojvodina.